

EFSCW

Kokkuvõtlik ülevaade Sümposiumist, suunatud tänavalastele ja –noortele kui Euroopa Liidu sotsiaalse kaasatuse poliitika prioriteet uutes liikmesriikides Kesk- ja Ida-Euroopas

**Korraldas European Foundation for Street Children Worldwide – Euroopa Ühendus
Tänavalastele Üle Maailma (EFSCW) 9. - 10. detsembril 2004 Brüsselis**

EFSCW Sümposiumi eesmärgiks oli analüüsida kuidas peaks tähtsustama tõrjutud lapsi ja tänavalapsi Euroopa Komisjoni ühisinitsiatiivis ning uutes EL'i Ida-Euroopa liikmesriikides seoses EL'i uue sotsiaalse kaasatuse poliitikaga. Samuti pöörati seminaril tähelepanu Euroopa Liidu strateegiate analüüsile liikmesriikide osas ning valitsusvälistele organisatsioonidele, mis tegelevad selle kasvava probleemiga Ida-Euroopas. Seminari peamine eesmärk oli tuua kokku tegijad erinevatelt tasanditelt, et analüüsida praegust situatsiooni erinevate riikide strateegiate osas, samuti kaasa aidata infovahetusele ja selle teema erinevatele käsitlestele ning et luua alaline koostöö selleks, et kindlustada paremini koordineeritud ja jätkusuutlik ühistegevus tulevikus.

James Wolfensohn, Maailmapanga president, kinnitas videosõnumis Maailmapanga pühendumist toetada EFSCW initsiatiivi tänavalaste ja väljajäetud laste aitamises. Oma sõnumis taotles ta kohast partnerlust ametlike institutsioonide ja tsiviilühiskonna vahel, eriti Kesk- ja Ida-Euroopas, et võidelda nii selle fenomeni kui vaesuse kui kõige otsustavama probleemi vastu selle sajandil.

Tänavalapsi loetakse eriti haavatavaks grupiks, kelle on vaja spetsiaalselt nende jaoks suunatud meetmeid ja suuremat tähelepanu Euroopa poliitikate arengus, mis ennetavad vaesust ja sotsiaalset tõrjutust. Tuginedes sellele eesmärgile on Euroopa Ühendus Tänavalastele Üle Maailma toonud kokku selle temaga seotud spetsialistid ja poliitikud - nagu ametnikud Euroopa Komisjonist, Euroopa Parlamendi liikmed, osavõtivate valitsuste esindajad ning tänavalastega seotud organisatsioonid Bulgaariast, Tšehhist, Eestist, Poolast, Rumeeniast, Venemaalt ja Slovakkias. Lisaks Maailmapanga ja Euroopa Nõukogu esindajad.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

EFSCW

Sümposioonil leiti, et tänavalaste arvu ei ole kerge hinnata. Arvud jäävad vastavalt Rumeenia rahvusvahelise pressi andmetele 5000, 9000 ja 60 000 vahele. Tšehhis olid 40 673-st sotsiaalhoolekande kliendist 17 000 noored alla 15 aasta. Poolas oli politsei andmetel 2002. aastal 5625 kodust ära jooksnud last (4042 neist alla 15) ja 6662 alalisest hoolekandeesutusest tänavale jooksnud last.

Raske on leida üht ühist definitsiooni, mida kasutavad sellel alal töötavad spetsialistid tänavalaste kohta. Erinevates riikides varieerub kontekst selleks liiga palju. Üks raskusi definitsiooni määratlemisel on see, et enamik Ida-Euroopa tänavalapsi säilitavad suhted mõningal määral oma pere ja vahel isegi kooliga.

Vastavalt sümposioonil osalenud organisatsioonidele on laste tänaval elamise peamised põhjused ikka perekonna madal sissetulek, halvad emotsionaalsed suhted ja ühiskond, mis pole piisavalt lapsele suunatud, koos sotsiaalse süsteemiga, mis ei paku kaasaegsed sekkumisstrateegiaid ega sobivaid võimalusi riskilaste taasintegreerimiseks. Vaesus seostub tihti ühe või mõlema vanema poolse vägivaldaga, ühe või mõlema vanema surmaga, vanema uuesti abiellumise või tema teise partneriga elamisega. Sellistel juhtudel on lastel kõige suurem risk sattuda vaesusse. Hoolekandeesutused ei paku tihti sobivaid lahendusi: näiteks Poolas oli politseistatistika järgi 6662 last, kes alalisest hoolekandeesutusest aastal 2002 tänavatele jooksid. Suurim grupp tänavalapsi olid 12-16 aastat vanad (umbes 60%). Vastavalt Roelie Post'i andmetele, kes tegeleb tänavalastega Rumeenias Euroopa Komisjoni tasandil, pannakse lapsi ikka veel liiga tihti hoolekandeesutusse ilma, et põhjust oleks uuritud. Lastekaitse on riikide ja nende sotsiaalsüsteemide vastutusel, kuid praegusel hetkel ei vasta need vajalikele nõudmistele.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

EFSCW

Tänavalaste arvu usaldusväärse ja ametliku statistika puudust on korduvalt rõhutatud. Et luua sellel alal efektiivne Euroopa Liidu sotsiaalse kaasamise poliitika on edasilükkamatuks probleemiks võrdleva andmestiku koostamine üleeuroopalise laste vaesuse kohta. Zbigniew Zaleski, Euroopa Parlamendi liige, küsis valitsusvälistelt organisatsioonidelt ja valitsustelt detailsemaid andmeid, et pöörata kogu poliitilise assamblee tähelepanu sellele ülitähtsale probleemile. Ta toetas Euroopa Komisjonis spetsiaalse üksuse loomist, mis tegeleks laste õigustega. Alain Brun (Põhiõiguste Üksuse Juht Euroopa Komisjonis) kinnitas selle teema tähtsust teatades, et „laste õigustel peaks olema tähtis koht tulevikus Euroopa Põhiõiguste Esinduse päevakorras, Viinis“.

Riikliku sotsiaalse tõrjutuse tegevusplaani (NAP) analüüs aastateks 2004-2006, esitatuna 10 uue liikmesriigi ja koostatud Euroopa Komisjoni poolt (avaldatud 2005.a. alguses), kinnitab, et vaesusrisk on suurem laste ja noorte hulgas, ja et laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kõrge tase on laialt tuntud kui võtmeprobleem enamikes liikmesriikides. Seda rõhutavad ka paljudes liikmesriikides kehtivad NAPis strateegilised lähenemised, eesmärgid, sihid ja kasutusele võetud meetmed. Liituvad riigid, Rumeenia ja Bulgaaria, ilmutasid nii valitsusväliste organisatsioonide kui valitsuse tasandil kõrget tähelepanu tänavalaste poliitika ja seadusandluse teemal, kinnitades, et nad ei alahinda seda tõsist probleemi.

Diskussioonis kerkisid esile järgnevad probleemid, mida arvestatakse Euroopa ja riiklikul tasemel, et tugevdada uute liikmesriikide sotsiaalse kaasamise poliitikat arvestades tänavalaste situatsiooni:

1. NAP-i rakendamine ja arendamine sotsiaalsel ja munitsipaaltasemel: kaasamine kohalikul ja regionaalsel tasemel; multidistsiplinaarne lähenemine, pannes probleemi lahendamiseks kokku kõik tegurid, tehes nimekirja üldistest eesmärkidest ja jagatud tegevustest (õpetajad, sotsiaaltöötajad, kohalike võimude esindajad, eksperdid, jne.); mahutavuse tugevdamine munitsipaaltasemel.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium

tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

EFSCW

2. Põhilised teadmised vajadustest, et luua integreeritud ja mitmedimensiooniline strateegia (hõlmates selliseid faktoreid nagu haridus, tervis, kommunikatsioon, informatsioon) ja muuta see NAPIks, sest pakutud skaalat peetakse Euroopa Komisjoni poolt enamasti ebapiisavaks selleks, et omada otsustavat mõju laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse hävitamiseks.
3. Hindamisjärgse protseduuri kindlustamine, et kontrollida kestvate ja muutuvate strateegiate ja tegevuste tulemusi ja nende jätkusuutlikkust.
4. Nii omavalitsused kui riigi valitsus peavad omandama parema suhtlussüsteemi kaasates ka valitsusvälised organisatsioonid, kes sel alal tegutsevad.
5. Euroopa Liidu abiprogrammides (peamiselt Euroopa Sotsiaalfond) parema osalemise kindlustamine, luues nii spetsiifilisi ühendusi laste toetuse projektidele kui hõlbustades taotlusprotseduuri. Näiteks 6. Raamprogramm uurimiseks, tehnoloogilisteks arenguteks ja meeleavalduste tegemiseks (2002-2006) peaks samuti ette nägema lastealaseid projekte, ja mitte ainult pere ja töö lepituse seisukohalt.
6. Uue usaldusväärse andmestiku tagamine ja selgemate definitsioonide ning sihtide välja töötamine tänavalastele.

Osalevad valitsusvälised organisatsioonid ja eksperdid nõustuvad järgnevatel prioriteetidel, mis tegelevad sekkumis- ja kaasamisstrateegiate arendamisega:

1. Mobiilse noorsoo koostöövõrgu personali arendus ja kvalifikatsioon seoses eluliste õppekavade võrgu loomise ja arendusega mitteformaalse hariduse ja koolituse jaoks.
2. Töö ja koolituse tarbeks spetsiifiliste kvaliteedistandardite loomine.
3. Uute informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate ära kasutamine, et teostada laste hoolekande tegevusi, organiseerida avalikke kampaaniaid ja levitada võrkudes infot.
4. Kasutada noori vabatahtlikke töötajaid, kes on noorukitele vastuvõetavamad, isegi kui organisatsiooni peavad juhtima professionaalid.
5. Uutele liikmesriikidele suunatud ja lastele suunatud poliitikaid hõlmavate Euroopa Struktuurfondide ära kasutamine professionaalsemal ja efektiivsemal moel.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

EFSCW

6. Võrgustike ja ümarlauadiskussioonide loomine, et täiustada ühistegevust ja partnerlust kohalikul, regionaalsel ja rahvuslikul tasemel, kaasates tegevusse valitsusväliseid organisatsioone, mis töötavad „vanades“ Euroopa Liidu Liikmesriikides.
7. Olla kaasatud lobby'isse ja propageerimistegevustesse, et taotleda poliitilist survet läbi meedia ja võrgustike kasutamist riiklikes, Euroopa ja rahvusvahelistes institutsioonides.
8. Laste osaluse jälgimine toetusstrateegiate ja meetodite arengus – vajadus vältida igasugust poliitilist ärakasutamist.
9. Kampaniate toetamine, te meelitada noori inimesi registreerima või kasutama identifitseerimisdokumente, vastasel juhul jäävad nad ilma mõnedest põhiõigustest, nagu õigus haridusele, tööle, sotsiaalsele abile, õigusele, hääletamisele, jne.
10. Tulevikutegevuste koordineerimine ühisstrateegiate poolt, et mõjutada Euroopa Liidu Rahvusliku Tegevusplaani järgmist ringi sotsiaalsest kaasamisest, mis on koostatud valitsuste poolt aastal 2006 kõige rohkem tõrjutud laste õiguste kaitseks.

Võttes arvesse selle sümposiumi tulemusi palub EFSCW Euroopa institutsioonidelt ja rahvuslikelt võimuorganitelt, mis on seotud Euroopa uue sotsiaalse kaasamise raamistiku kujundamisega, rakendada järgmisi samme:

- Euroopa Parlamendil võtta omaks ettekanne Euroopa tänavalaste kohta.
- Kindlustada, et tõrjutud laste õiguste teema saab tööprioriteediks uues Euroopa Põhiõiguste Esinduses (mis luuakse 2007. aastal).
- Uutes Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikides tõsta esile ja muuta valdavaks asjakohased poliitikad, programmid ja finantsinstrumendid, mis omaks vähemasti minimaalseid standardeid kaitsmaks ohus olevate laste õigusi ja parandamaks nende elamistingimusi.
- Kindlustada, et liikmesriigid (lähtuvalt uutest Euroopa Liidu Põhiseadusleppes sisalduvatest laste õiguste eesmärkidest) arendavad ennetavaid poliitikaid ja õigusakte soosimaks tõrjutud laste õiguste kaitsmist.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org

EFSCW

- Võimuesindajate (eriti uute liikmesriikide) süstemaatiline konsulteerimine tänavalaste probleemidega tegelevate valitsusväliste organisatsioonidega, rajamaks riikliku sotsiaalse tõrjutuse tegevusplaani, mis koostakse valitsuste poolt 2006. aastal Euroopa Komisjonile.
- Luua Euroopa Parlamendis alaline inter-parlamentaarne tõrjutud laste ja tänavalaste komitee grupp.
- Luua Euroopa Komisjonis laste õiguste eest võitlev ühendus.

EUROPEAN FOUNDATION FOR STREET CHILDREN WORLDWIDE

Square Vergote, 34 - 1030 Brussels - Belgium
tel +32 (0)2 347.78 48 - fax +32 (0)2 347.79.46 - e-mail info@enscw.org - www.enscw.org